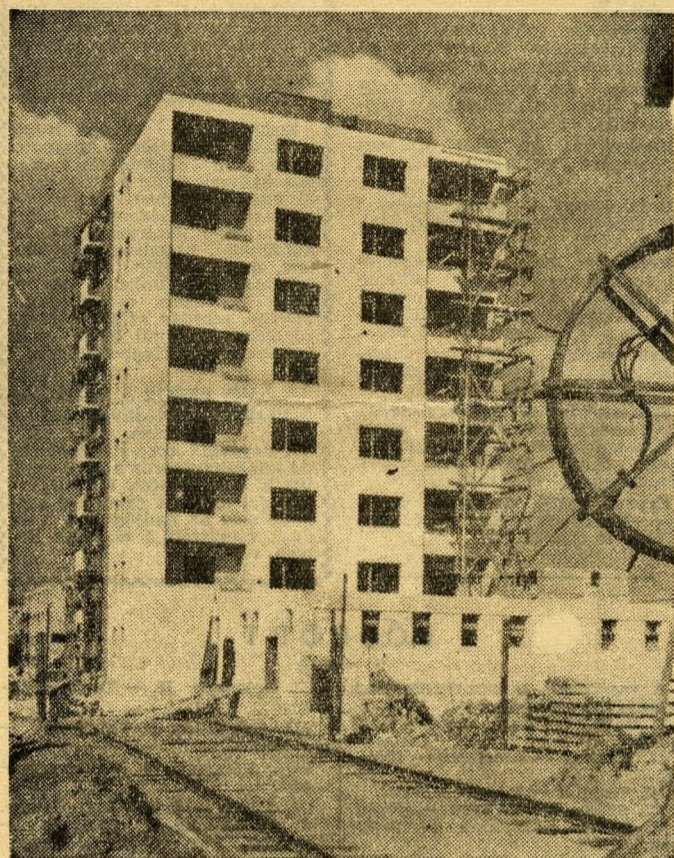

Budapest új area

Toronyházak Ferencváros és Kispest között

Tíz kilométer és hetven esztendő — A bemutatkozás — Előretér a műanyag Új fasor várja a költőt az Üllői úton

Nemsokára befejezik az első nyolcemeletes toronyház építését a Valéria-telepen.

(MTI foto — Balassa Ferenc felv.)

— *En vagyok a grund kapitánya* — mutatkozik be az újságírónak Kásás László, tizenkét éves kislíú. — *Jó kis csapatom van* — mutat a félkörbe felálló gyerekseregére — *csak ellenfelünk nincs.* — Nincs ellenfél? — Majd lesz — biztatják magukat a fiúk —, legfőkébb kettéosztjuk a csapatot. — *Mi leszünk a Pál utca, ők a Fűvészkert* — mondja a parancsnok. Ujra fogják játszani a történetet, kiosztják a jól ismert szerepeket, hamar elfelejtik, hogy az ő grundjukat nyolc-tíz kilométer és hetven esztendő választja el Boka Feri és Nemesek Ernő birodalmától. Akkor — a nagyváros díszruháját öltögető hőskorban — még a József körút közvetlen szomszédságában harsant fel a farakások ellen rohamra induló gyerekek csatakiáltása. Az új grund a Körúttól — villamoson is — tizenöt-húsz percnyire van, és a házak — a modern Pál utcai fiúk kiröpítő fészkei — olyan területen épültek, amely egészen az ötvenes évek közepéig a virágos kertek, veteményesek és az újonc szelídítő katonai gyakorlóter vidéke volt.

A nagy építkezés

Pest és Kispest között, az Üllői út két oldalán beépítetlen terület figyelmeztetett a feladatokra és lehetőségekre. Igaz, volt egy beépített szakasz: a Mária Valéria, de az első világháború után sebtiben összerakott telep barakkjait nem a városfejlesztő szándék, hanem a szorongató szükség ékelte a kertek zöldje és a gyakorlóter kietlen szürkesége közé. A Mária Valéria-telep elűnik. Kétszáz barakkot már elbontottak és néhány év alatt a többit is bekeríti a nagy építkezés. 1964-re már csak emléke marad a sivár és nyomasztó barakknegyednek, lakóit városszerte új lakásokba költöztetik.

A Mária Valéria-telep helyén és a szomszédos területen: az Ecseri út és az Illatos árok között Budapest legnagyobb és — tervezők, építők ígérik — legszebb lakónegyede épül fel. Házak és parkok stafétája kíséri a villamossíneket, és mire Kásás Laciból meglett férfi lesz: már csak várostörténeti kézikönyvek és elavult, régi térképek emlékeztetnek majd arra az időre, amikor Kispest és a Ferencváros lakói mezők felett üzentek egymásnak.

Nyolcezeröt száz lakás épül itt, jövőre hatszázat, 1961-ben ezret adnak át. Idén kezdték a munkát, felvonulási épületeket húztak, utakat építettek. Felkészültek a nagy feladatra és — bemutatkozásul — tető alá hoztak tizenkét épületet. Két villaházban már laknak. A kapuk előtt: kibontakozó munkaroham kavargása: — fűdémekek, téglablokkok, betongyűrűk, vízvezeték-csövek rakománya, por és csatornaárkok buktatói — néhány méter magasban, az ablakokon pedig finom kézi munka, hófehér, mintás függönyök. Toronydaru zúgásába hegedűszó hangja keveredik, az egyik új lakásban valaki gyakorol. Most szerelik a villamos kábelt, míg elkészül, a falakon kívül, emeletmagas cölöpökre függesztett vezeték látja el árammal a lakókat.

A mosdót két újjal felemelhetik

Gajzágó Béla építésvezetővel a nyolcemeletes toronyházak között járkálunk. Az egyik már kívülről kész, jól választott, főbb színű vakolása dicséri tervezők és építők ízlését, szakértelmét. Feltűnik, hogy a toronyházak hátat fordítanak az Üllői útnak. Felvilágosítanak: csak ideiglenesen jó a rálátás az útról, e házak és a villamos közé később a tervek szerint újabb épületeket emelnek. A törpe felhőkarcolók ezért homlokzatukkal a Wekerle-telep felé fordulnak. Hátuk mögött már jelölik ki a soron következő építkezések helyét. Ahol megállunk: egy iskola alapozási munkáit kezdik éppen.

A 4/A-jelzésű épületben érdekes kísérlet előkészületeivel találkozunk. Hat lakást műanyag padlóval és falburkolat-

tal rendeznek be. R Chemolimpex meghívására csaknem ötven osztrák, nyugatnémet, angol, francia, svájci, amerikai, belga és holland cég küldte el szakembereit Budapestre. Munkások és mérnökök szabják, ragasztják, hegesztik a sokféle színváltozatban gyártott PVC-anyagot. A PVC a modern lakberendezés fontos kelléke: olcsó és praktikus, mosható, könnyű tisztán tartani. Hazai elterjedését bizonyára elősegíti az Üllői úti bemutató, amelyre az építőipar és a lakberendező iparművészet szakembereit hívják majd meg. A műanyag burkolatok tartósságát a beköltöző lakók próbálják ki. Egyelőre csak annyit mondhatunk, hogy a már elkészült lakások — egy bécsi és egy francia cég munkái — mutatósak, kellemes színekkel lepnek meg. A PVC-tapétákon kívül láttunk műanyagból készült vízvezeték-csővet, csempelapot, mosdót, sőt fürdőkádat. A mosdó olyan könnyű, hogy két ujjal fel lehet emelni...

Négy kis kocka — üvegfolyosóval

Akik ismerik a környéket, ezek után joggal kérdezik: csak arról beszélnek, ami épül, ami kész, már nem is érdekes? A közbeszólónak van mire mutatnia: az Üllői út másik oldalán, a Somfa utca és Száva utca között is megépült ezerszáz lakás. Ez az építkezés 1955-ben kezdődött. Az utolsó házat novemberben adják át a lakóknak. A 21-es épületbe most költöznek. Mikor kint jártunk, éppen a Mokos-család bútorait hordták fel a szállítómunkások. A háziasszony, Mokos Gézné a hurcolkodásra felügyel, de közben új otthonának környezetét is szőnyegre veszi. A házak között kertészek dolgoznak, kövekkel rakják körül a készülő gyeptájakat, kijelölik a virágok helyét, homokot ásnak a gyerekeknek. A park földjét felássák, palántáznak, széthintik a fűmagot. Néhány hét múlva a poros hepehupák helyén dús fű zöldell, fehér murvával beszórt kerti utak visznek a virágok közé. Addigra elkészül az épületcsoport tengelyében épülő kör alakú eszpresszó-cukrászda és kinyitnak az átadásra készülődő házak földszintjeire tervezett különféle üzletek. Moko-séknál van egy kislíú, harmadik általánosba jár. A tervezők róla sem feledkeztek meg. A Száva utca másik oldalán, néhány lépésnyire a telep utolsó házaitól, kapunyitásra készen áll a tizenhat tantermes, új iskola. Egyemeletes: négy kis kockában építették, a kockákat üvegfalú folyosók kötik össze. A berendezés természetesen vadonatúj, a napközinek konyhája és tágas, kényelmes ebédlője is van.

A gyerekek az új iskola ablakaiból elláthatnak az Üllői útig, ahol ifjú akácokat ringat a szél. Új fasor várja itt a költőt, és bizonyos, hogy a bús Üllői úti fák után nemsokára e vidék, friss hajtású csemeték is bevonulnak irodalmunkba.

Dersi Tamás